

Tárgytematika

Paleoradiológia (Radiológia a muzeológiában)

NGB_EG114_1

Tárgyfelelős neve: Kristóf Lilla Alida

Félév: 2013/14/2

Beszámolási forma: Folyamatos számonkérés

Tárgy heti óraszám: 1/0/0

Tárgy féléves óraszám: 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA

A hallgatók betekintést nyerhetnek a medicinán kívül használt radiológiai módszertani eljárásokba, és azok lehetőségeibe, úgymint: a biológiai antropológia (történeti embertan, múmiakutatás), paleopatológia, régészet, néprajz, viselettörténet, művészettörténet, restaurálás.

TANTÁRGY TARTALMA

1. Paleoradiológia. Mit nevezünk paleoradiológiának? Az első paleoradiológiai felvételek külföldön és hazánkban. 2. A radiológia felhasználási lehetőségei a muzeológiában: múmiakutatás–antropológia, arcreekonstrukció, zoológia, néprajz, művészettörténet, restaurálás. Általános áttekintés. 3. Módszertani lehetőségek a paleoradiológiában I. CT, MRI, denzitometria 4. Módszertani lehetőségek a paleoradiológiában II. Hagyományos röntgen 5. Radiológia szerepe a történeti antropológiában. Hogyan illeszkedik a radiológia, mint módszer a különböző történeti embertani kutatásokba. 6. Paleopatológia és radiológia. Emberi maradványok (régészeti ásatásokból származó csontvázak és múmiák) patológiai vizsgálata a radiológia segítségével. 7. Interdiszciplináris szemléletmód a múmia-, és az ereklyekutatásokban. 8. Természetes és mesterséges múmiák kutatása. Hazai és külföldi példák ismertetése. 9. Magyarországi múmiakutatás. Esettanulmány I.: Egy 18. századi császármetszés Vácott. 10. Magyarországi múmiakutatás. Esettanulmány II.: Tauber Antónia angol kisasszony súlyos gerincdeformitása. 11. Magyarországi múmiakutatás. Esettanulmány III.: Szíveltávolítás a 18–19. századi Magyarországon. 12. Magyarországi múmiakutatás. Esettanulmány IV.: Egy kézcsontkítás története. 13. Magyarországi múmiakutatás. Esettanulmány V.: A Széchenyi Pál érsek kutatás. 14. Ereklyekutatás Magyarországon: a Szent Jobb vizsgálata, Szent László koponyaereklye és herma komplex kutatása. 15. A Mosonmagyaróváron található Szent Krisztina és Szent Augustus maradványainak radiológiai vizsgálata.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Előadásokon való részvétel. Aktív konzultáció. A félév végén dolgozat leadása.

KÖTELEZŐ IRODALOM

Kötelező irodalom David R., Archbold R.: Vallanak a múmiák. Az ókori egyiptomiak élete új megvilágításban. Budapest, 2003.

Józsa L.: Csont-ízületi elváltozások ábrázolása a képzőművészetben (1. rész). Osteológiai Közlemények 3 (2006).

127–140 p. http://mrt-os.hu/upload/mrtos/document/06_3_127.pdf

Józsa L.: Csont-ízületi elváltozások ábrázolása a képzőművészetben (2. rész). *Osteologiai Közlemények* 1 (2007). 21–35 p. <http://www.mrt-os.hu/upload/mrtos/document/20071021.pdf>

Józsa L.: Csont-ízületi elváltozások ábrázolása a képzőművészetben (3. rész). *Osteologiai Közlemények* 4 (2007). 209–223 p. <http://mrt-os.hu/upload/mrtos/document/20074209.pdf>

Józsa L.: Csont-ízületi elváltozások ábrázolása a képzőművészetben (4. rész). *Osteologiai Közlemények* 4 (2008). 61–77 p. <http://mrt-os.hu/upload/mrtos/document/20082061.pdf>

Kristóf L. A., Barta H. M., Petrik A. et al: „Belelátni a múltba”. Módszertani lehetőségek a paleoradiológiában. *Magyar Radiológia* 78:1 (2004). 24–31 p. http://www.socrad.hu/upload/radiologia/magazine/2004_1_24.pdf

Kristóf L. A., Pohárnok L., Kerényi T. et al: Paleoradiológia és múmiakutatás. A nagyecenki múmia interdiszciplináris vizsgálata és 3D koponyamásolatának nyomtatása CT-adatok alapján. *Magyar Radiológia Online* 1: 4 (2010). 6–16. p. http://www.radiologia.hu/uploads/doc/3030_MRO_2010_04_02.pdf

Kristóf L. A. et al.: Interdiszciplináris múmiakutatás. Széchenyi Pál kalocsai érsek múmiájának paleoradiológiai és paleopatológiai vizsgálata. *Magyar Radiológia* 84:3 (2010). 164–174. p. http://www.elitmed.hu/kiadvanyaink/magyar_radiologia/interdiszciplinaris_mumiakutatas_szechenyi_pal_kalocsai_ersék_mumiajanak_paleoradiologiai_es_paleopatologiai_vizsgálata_6260/

Kristóf L. A., Tóth V. (edd): Széchenyi Pál érsek emlékezete. Adalékok az életúthoz és a nagyecenki múmia vizsgálatának eredményei. Universitas-Győr Nonprofit Kft., Győr.

Szabó É., Szentkirályi M.: Festmények röntgenvizsgálata. *Magyar Radiológia* 76:6 (2005). 298–304 p. http://www.socrad.hu/upload/radiologia/magazine/2005_05_298.pdf

Szikossy I. et al.: Sectio caesarea post mortem matris – Egy XVIII. századi eset Vácott. *Anthropologiai Közlemények* 48 (2007). 161–168. p. <http://www.nhmus.hu/modules/Tar-Ember/pdf/ak-csaszarmetszes.pdf>

Tóth G., Puskás T., Buda B. L.: Diagnózis–ezer évvel később. Radiológiai módszerek a paleopathológiában. *Orvostudományi Értesítő* 81:4 (2008). 232–262 p. http://www.orvostortenet.hu/tankonyvek/tk-05/pdf/2.9.4/diagnozis_ezer_ev.pdf

Varjassy P., Szikossy I., Pap I.: Az egyik legkorábban elvégzett császármetszés hazánkban –sectio caesarea Vácott, 1794-ben. *Orvosi Hetilap*. 148:44 (2007). 2010–2105 p. <http://www.akademiai.com/content/1084k888x34x1821/fulltext.pdf>

Ajánlott irodalom

Atoche Pena P., Rodríguez Martín C., Ramírez Rodríguez, M. Á. (edd.): *Mummies and science. World mummies research...* Santa Cruz de Tenerife, 2008.

Bartucz L.: *A prehistorikus trepanáció és orvostörténeti vonatkozású sírleletek.* Budapest, 1966. /Orvostörténeti könyvek. Libri historiae medicae. Palaeopathologia, III./

Bérato J. (ed.): *Centre Archéologique du Var S. 1.*, s. a. 2001.

Böni, T., Rühli, F. J., Chhem, R. K.: *History of paleoradiology: early published literature, 1896-1921.* Canadian Association of Radiologists Journal. 55:4 (2004). 203–210 p.

Chhem, R. K., Brothwell, D. R.: *Paleoradiology. Imaging Mummies and Fossils.* Springer, Berlin–Heidelberg, 2008.

Éry K.: A székesfehérvári királyi bazilika embertani leletei 1848–2002. Balassi Kiadó, Budapest, 2008. /Ecclesia Beatae mariae Virginis Albaeregalis I. A Fejér Megyei Múzeumok Igazgatóságának sorozata./

Hoffman H., Torres W. E., Ernst R. D.: Paleoradiology: advanced CT in the evaluation of nine Egyptian mummies. *RadioGraphics* 22 (2002). 377–385. p.
<http://pubs.rsna.org/doi/pdf/10.1148/radiographics.22.2.g02mr13377>

Józsa L.: A honfoglaló és Árpád-kori magyarság egészsége és betegségei. Gondolat. Budapest, 1996. Józsa L.: Paleopathologia. Elődeink betegségei. Semmelweis kiadó, Budapest, 2006.

Józsa L., Susa É., Szabó Á., Varga T.: Józsefnádor és Alexandra Pavlovna szerveinek kórszöveti vizsgálata. *Anthropologiai Közlemények*. 37 (1995). 37–44 p.

Koudounaris P.: Heavenly bodies: Cult treasures and spectacular saints from the catacombs. Thames & Hudson, London, 2013.

Köves P.: Beethoven betegségei. *LAM* 20:10 (2010). 698–700 p. http://www.orvostortenet.hu/tankonyvek/tk-05/pdf/2.11/beethoven_betegsegei_koves.pdf

Mérei Gy., Nemeskéri J.: Paleopathologiai vizsgálatok ó-egyiptomi múmiákon. *Anthropologiai Közlemények* 1 (1958). 81–84. p.

Murphy W. A. et al.: The iceman: discovery and imaging. *Radiology* 226 [sic!] (2003). 614–629.
p.<http://pubs.rsna.org/doi/pdf/10.1148/radiol.2263020338> Pálfi Gy.,

Dutour O., Deák J., Hutás I. (edd.): Tuberculosis past and present. TB Foundation, Szeged & Golden Book Publisher, Budapest, 1999.

Panzer S., Zink A. R., Piombino-Mascali D.: Scenes from the past. Radiologic evidence of anthropogenic mummification in the capuchin catacombs of Palermo, Sicily. *RadioGraphics* 30 (2010). 1123–1132. p.
<http://pubs.rsna.org/doi/pdf/10.1148/rg.304095174>

Pap I., Susa É., Józsa L.: Mummies from the 18th–19th century Dominican Church of Vác, Hungary. *Acta Biologica Szegediensis* 42 (1997). 107–112. p. Póczy K.: A pannóniai késő császárkori múmiatemetkezések néhány tanulsága. *Budapest Régiségei* 32 (1998). 59–75 p. http://epa.oszk.hu/02000/02007/00035/pdf/EPA2007_bp_regisegei_32_1998_059-075.pdf

Ráduly E.: A váci Fehérek temploma kriptafeltárása. *Műtárgyvédelem*. 26 (1997). 21–27 p.

Regöly-Mérei Gy.: Az ősemberi és későbbi emberi maradványok rendszeres kórbonctana. Budapest, 1962. /Orvostörténeti könyvek. Libri historiae medicae. Palaeopathologia, II./

Wieczorek A., Tellenbach M., Rosendahl W. (edd.): Mumien. Der Traum vom ewigen Leben... Mannheim–Mainz am Rhein, 2007.